

PAUL KRÜGER ANDERSEN

Aktie- og anparts- selskabsret

4. udgave

MUNKSGAARD/ROSINANTE

»Aktie- og anpartsselskabsret«, 4. udgave, 1. oplag 1994
© Paul Krüger Andersen og Munksgaard/Rosinante, København 1984, 1994
Omslag og typografisk tilrettelæggelse: Martin Bassett
Sats og tryk: Special-Trykkeriet Viborg a-s, Viborg
ISBN 87-16-14043-5

Kopiering fra denne bog eller dele deraf er *kun* tilladt i overensstemmelse med overenskomst mellem Undervisningsministeriet og CopyDan. Enhver anden udnyttelse er uden forlagets skriftlige samtykke forbudt ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Undtaget herfra er korte uddrag til brug i anmeldelser.

Indholdsfortegnelse

Forord	13
Forord til 4. udgave	14

KAPITEL 1 *Indledning*

1.1.	Forskellige selskabstyper - den selskabsretlige frihed	15
1.2.	Nogle træk af selskabslovgivningens historie	17
1.2.1.	De første love. AL 1917	17
1.2.2.	AL 1930	19
1.2.3.	Selskabslovene af 1973	19
1.2.4.	Det senere revisionsarbejde - EU-harmonisering	23
1.3.	Aktieselskaberne og anpartsselskaberne er de dominerende selskabsformer	28
1.4.	Fremstillingens systematik	31

KAPITEL 2 *Aktieselskabsrettens mål og midler*

2.1.	De beskyttede interesser	33
2.2.	Midlerne	36
2.3.	Erhvervs- og Selskabsstyrelsen	37

KAPITEL 3 *Selskabslovene omfatter forskellige selskabstyper*

3.1.	Funktionsdelingen mellem aktieselskaberne og anpartsselskaberne	42
------	---	----

Indholdsfortegnelse

3.2.	Børsnoterede selskaber	45
3.3.	Enmands- og hovedaktionærselskaber	49
3.4.	Koncerner	52
3.5.	Statslige og kommunale selskaber	53
3.6.	Selskaber undergivet særlig lovgivning eller koncession	57
3.7.	Særligt om erhvervsdrivende fonde	60

KAPITEL 4

Selskabslovenes anvendelsesområde

4.1.	Hvilke selskaber	62
4.2.	Kun danske selskaber?	65

KAPITEL 5

Stiftelse af aktie- og anpartsselskaber

5.1.	Stiftelsesreglernes formål og stiftelses- proceduren	69
5.2.	Stiftelsesoverenskomsten	70
5.2.1.	Kravene til stifterne	70
5.2.2.	Stiftelsesoverenskomstens indhold	70
5.2.3.	Selskabets vedtægter	77
5.2.3.1.	Selskabets navn	78
5.2.3.2.	Hjemsted (hovedkontor)	80
5.2.3.3.	Formål	80
5.2.4.	Aktionær- og anpartshaveroverens- komster	84
5.3.	Tegning og indbetaling af kapitalen	87
5.3.1.	Aktietegningen	87
5.3.2.	Indbetaling af kapitalen	89
5.4.	Den konstituerende generalforsamling	90
5.5.	Anmeldelsen af selskabet	92
5.6.	Selskabets registrering	94
5.7.	Om skuffeselskaber	98
5.8.	Den skatte- og afgiftsmæssige virkning af stiftelsen	99

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 6

Om aktier og anparter

6.1.	Aktier	107
6.1.1.	Aktiens udstedelse og indhold	107
6.1.2.	Aktier med forskellig retsstilling	109
6.1.3.	Aktionærernes legitimation over for selskabet	110
6.1.4.	Offentlighed om ejerforholdene - aktiebog og aktionærfortegnelse	112
6.1.5.	Aktien som værdipapir	117
6.1.6.	Begrænsninger i rådigheden over aktier	122
6.2.	Anparter	125
6.3.	Beskatning af aktionærer/anpartshavere	126

KAPITEL 7

Selskabets finansiering

7.1.	Indledning	130
7.2.	Aktiekapitalforhøjelser	131
7.2.1.	Forhøjelse ved indbetaling	131
7.2.2.	Konvertering	133
7.2.3.	Fondsaktier	135
7.2.4.	Fortegningsretten	138
7.3.	Mellemformer	143
7.3.1.	Konvertible obligationer	143
7.3.2.	Udbyttegivende gældsbreve	146
7.3.3.	Andre mellemformer. Warrants	146
7.4.	Anpartsselskaber	147
7.5.	Den skatte- og afgiftsmæssige virkning af forhøjelsen	148

KAPITEL 8

Beskyttelsen af selskabets kapital

8.1.	Indledning	151
8.2.	Kapitalnedsættelse	152

Indholdsfortegnelse

8.2.1.	Almindelige regler	152
8.2.2.	Nedskrivning til dækning af underskud	154
8.2.3.	Amortisation	156
8.3.	Kapitaltab - tomme selskaber	157
8.4.	Egne aktier og anparter	164
8.5.	Aktionærlån	170
8.5.1.	Indledning	170
8.5.2.	Låneforbudets omfang	171
8.5.3.	Den omfattede personkreds	175
8.5.4.	Konsekvenserne	178
8.5.5.	Kontrollen med reglernes overholdelse	179
8.6.	Udbytte og konsolidering	180
8.6.1.	Hvilke beløb kan uddeles som udbytte?	180
8.6.2.	Konsolideringspligten	183
8.7.	Maskeret udbytte/udlodning	183
8.8.	Følgerne af ulovlig udbetaling fra selskabet	185
8.9.	Loven om udbyttebegrænsning m.v.	186

KAPITEL 9

Selskabets organisation

9.1.	Oversigt over de enkelte ledelsesorganer	187
9.2.	Repræsentantskabet	190
9.3.	Selskabets ledelse: Bestyrelse og direktion	191
9.3.1.	Sammensætning og funktion	191
9.3.1.1.	Bestyrelsen	191
9.3.1.2.	Direktionen	197
9.3.2.	Opgaver og pligter	199
9.3.3.	Repræsentation og tegningsret	203
9.3.4.	Interessekonflikter mellem ledelse og selskab: Ledelsens loyalitetspligt	208
9.3.4.1.	Inhabilitet	209
9.3.4.2.	Spekulation med selskabets aktier - Insider trading	212
9.3.4.3.	Aktionærlån	222
9.3.5.	Ledelsens aflønning	222

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 10

Medarbejderne og selskabet

10.1.	Forskellige regelsæt regulerer medarbejder- nes stilling	225
10.2.	Repræsentation i bestyrelsen	228
10.2.1.	Formålet: kommunikation og indflydelse på bestyrelsesplan	228
10.2.2.	Repræsentationen	230
10.2.3.	Medarbejdernes ret til indsigt, hvis der ikke er repræsentation	235
10.2.4.	Medarbejderrepræsentanternes retlige stilling	236
10.2.5.	Medarbejdernes indflydelse som aktionærer - udbyttedeling	243

KAPITEL 11

Generalforsamlingen

11.1.	Indledning	246
11.2.	Aktionærernes indflydelse i selskabet udøves på generalforsamlinger	247
11.3.	Ordinære og ekstraordinære general- forsamlinger	248
11.4.	Generalforsamlingens afholdelse	250
11.4.1.	Indkaldelsen	250
11.4.2.	Dagsorden	252
11.4.3.	Adgang til generalforsamlingen	254
11.4.4.	Stemmeret	256
11.4.5.	Dirigenten	260
11.4.6.	Afstemninger	261
11.4.7.	Spørgsmålsretten	262

KAPITEL 12

Minoritetsbeskyttelse

12.1.	Oversigt og hovedprincipper	266
-------	-----------------------------	-----

Indholdsfortegnelse

12.2.	Individualrettigheder - enstemmighedsreglerne	269
12.3.	Reglerne om kvalificeret flertal	270
12.3.1.	Vedtægtsændringer	270
12.3.2.	AL § 79, stk. 2	271
12.3.3.	AL 1973 § 79, stk. 2 og 3 (Apl. § 60, stk. 2 og 3)	273
12.3.4.	Begrænsninger i stemmeretten. Stemmeloft	275
12.3.5.	Indløsningsret som følge af vedtægtsændringer. AL § 81 a	277
12.4.	Generalklausulen	278
12.5.	Minoritetsbeføjelser	281
12.6.	Retsvirkninger af mangler ved generalforsamlingens afholdelse og beslutninger	282

KAPITEL 13 *Regnskab og revision*

13.1	Årsregnskabet	286
13.1.1.	Årsregnskabsloven	286
13.1.2.	Årsregnskabets funktion	287
13.1.3.	Kravene til årsregnskabet	288
13.2.	Revision	290
13.2.1.	Lovgrundlaget	290
13.2.2.	Kravene til revisor - revisor som offentlighedens tillidsrepræsentant	291
13.2.3.	Revisionens formål og omfang	293
13.2.4.	Revisoransvar	297
13.3.	Granskning	301

KAPITEL 14 *Erstatnings- og strafansvar*

14.1.	Erstatningsansvar	304
14.1.1.	Hvem kan blive erstatningsansvarlig?	304
14.1.2.	Ansvar i forbindelse med stiftelsen	305
14.1.3.	Selskabsledelsens ansvar	307

Indholdsfortegnelse

14.1.3.1.	Almindeligt om ansvaret	307
14.1.3.2.	Ansaret over for selskabet eller dettes bo	313
14.1.3.3.	Ansvar over for enkeltaktionærer	317
14.1.3.4.	Ansaret over for enkelte kreditorer	318
14.1.4.	Aktionærernes ansvar	322
14.1.5.	Beslutningen om at gøre ansvar gældende	325
14.1.6.	Straf og andre retsfølger	326

KAPITEL 15 *Koncerner*

15.1.	Koncerner: Enhed og flerhed	331
15.2.	Koncernbegrebet	333
15.3.	Hvorledes konstateres koncerndannelse?	340
15.4.	Moderselskabets indflydelse i koncernen	340
15.4.1.	Forholdet til datterselskabets kreditorer	342
15.4.2.	Forholdet til minoritetsaktionærer i datterselskaber	348
15.4.3.	Forholdet til koncernens arbejdstagere	352
15.5.	Reglerne om koncernregnskaber m.v.	253
15.6.	Koncernforholdets skattemæssige konsekvenser	355

KAPITEL 16 *Ophør og omdannelse*

16.1.	Opløsningsmåderne	358
16.2.	Konkurs eller solvent likvidation?	361
16.2.1.	Ved afviklingens påbegyndelse	361
16.2.2.	Senere overgang til konkurs	364
16.2.3.	Konkurs	364
16.3.	Solvent likvidation	366
16.3.1.	Likvidationsreglernes formål	366
16.3.2.	Beslutningen om likvidation	367
16.3.3.	Valg af likvidator	370

16.3.4.	Likvidationens begyndelsestidspunkt	370
16.3.5.	Likvidationens gennemførelse	371
16.3.5.1.	Likvidators almindelige stilling	371
16.3.5.2.	Regnskabet	373
16.3.5.3.	Afviklingen af gælden	376
16.3.5.4.	Realisering af aktiverne	378
16.3.5.5.	Udlodningen	379
16.3.5.6.	Den tidligere ledelses eventuelle erstatningsansvar	379
16.3.5.7.	Likvidators ansvar	380
16.3.6.	Likvidationens indflydelse på selskabets retsforhold	381
16.3.7.	Boets slutning	382
16.3.8.	Genoptagelse af boet	384
16.3.9.	Tvangsopløsning	384
16.3.10.	Likvidationens skattemæssige virkning	386
16.4.	Fusion	389
16.4.1.	Almindelig orientering	389
16.4.2.	Fusionsgrundlaget	392
16.4.3.	Fusionsbeslutningen	398
16.4.4.	Fusionen som universalsuccession	399
16.4.5.	Beskyttelse af aktionærers og kreditorers interesser	402
16.4.6.	Den skatte- og afgiftsmæssige virkning	405
16.5.	Spaltning	407
16.6.	Majoritetsoverdragelse og take-over bids	408
16.7.	Omdannelse	411
	Litteraturfortegnelse	413
	Domsregister	419
	Stikordsregister	422

Forord

Denne bog indeholder en fremstilling af aktie- og anpartsselskabsretten. Fremstillingens omfang er bestemt af, at bogen skal kunne anvendes i selskabsretsundervisningen på handels- og højskolerne og universiteterne, men bogen sigter i øvrigt på at imødekomme et behov for en systematisk fremstilling af retsområdet ved siden af de foreliggende lovkommentarer. Der er navnlig lagt vægt på at vise regelsystemet, som det fremtræder efter de omfattende ændringer i selskabslovene i 1982. Af samme grund er henvisninger til en del ældre domme og selskabsretlig litteratur udeladt.

Overregistrator Jens Selmer har velvilligst læst manuskriptet og meddelt mig forskellige oplysninger vedrørende aktieselskabsregistrets praksis. Herfor bringer jeg min bedste tak.

Jeg takker også sekretærerne ved Det erhvervsretlige Institut Mona Nørgaard og Hanne Christensen, som har renskrevet manuskriptet.

Manuskriptet er afsluttet den 1. januar 1984 og senere materiale er kun undtagelsesvis medtaget.

Paul Krüger Andersen

Forord til 4. udgave

Aktie- og anpartsselskabsretten er et dynamisk retsområde. Siden 3. udgave af denne bog er der foretaget mange – og til dels væsentlige – ændringer i alle de hovedlove, som er centrale i selskabsretlig sammenhæng. De største ændringer er sket i aktieselskabsloven, især med de regler der blev vedtaget som følge af betænkningen om forenkling og fremtidstilpasning af selskabslovene, men derudover er der gennemført væsentlige ændringer i børslovgivningen, i regnskabslovgivningen, i revisionlovgivningen og i de selskabsskatteretlige regler.

Advokatfuldmægtigene *Torben Bagge* og *Bodil Dyrbjerg*, Advokatfirmaet Tommy V. Christiansen, har bistået med revisionen af de skatteretlige afsnit. Derfor bringer jeg min bedste tak.

Ligeledes takker jeg sekretærerne Hanne Christensen og Mona Nørgaard, som har renskrevet manuskriptet.

Manuskriptet er afsluttet 1. juni 1994.

Paul Krüger Andersen

KAPITEL 1

Indledning

1.1. Forskellige selskabstyper - den selskabsretlige frihed

Dansk selskabsret har i lang tid hvilet på en grundsætning om selskabsretlig kontraktsfrihed: Inden for vide grænser kan flere personer, og, for aktieselskabernes og anpartsselskabernes vedkommende også enkeltpersoner, drive virksomhed, således at de retlige rammer for virksomheden fastlægges af de pågældende selv. Såvel offentlige myndigheder, som private, kreditorer og andre, der kommer i berøring med virksomheden, må som udgangspunkt respektere de bestemmelser, som selskabstifterne har truffet. For tiden findes lovgivning om aktieselskaber og anpartsselskaber i lovene herom. Vedrørende partrederier findes der regler i sølovens kap. 5. Udviklingen går i retning af øget lovgivning om selskabsforhold, både i den forstand, at reglerne om de enkelte selskabstyper udbygges og i den forstand, at reglerne om de enkelte selskabsforhold undergives lovregulering.¹ Lovgivning om fonde er således gennemført ved lov nr. 300 af 6. juni 1984 om fonde og visse foreninger samt lov nr. 286 af 6. juni 1984 om erhvervsdrivende fonde (begge med senere ændringer). Forslag til lovgivning om kommanditselskaber og om andelsselskaber blev fremsat i betænkningerne nr. 937:1981, hhv. nr. 1071:1986, men lovforslag er endnu ikke fremsat. Betænkningernes forslag må nu anses for

1. Titlerne på de to seneste selskabsretlige betænkninger henholdsvis nr. 1229:1992, Forenkling og fremtidstilpasning af selskabslovene, og nr. 1251:1993, Forenkling af anpartsselskabsloven, kan ses som en reaktion mod en (for) vidtdreven detailregulering inden for aktie- og anpartsselskabsretten. Uanset disse intentioner er der på basis af betænkningernes anbefalinger gennemført nye regelsæt og udvidelse af bestående, jf. nærmere nedenfor i afsnit 1.2.4.